

(א) [לקמן יג: שנעות לו.], (ב) קדושין סא. (ג) שם נד. (ד) [נמנמב לנ.], (ה) ס"א בקרבנות שבירושלים, (ו) [לקמן יא.], (ז) [לקמן יב.].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דתנן וכו' דתמיז ויאמר משה אליהם אם יעברו: (ב) ד"ה אימא סיפא וכו' דסתם משנה ר' מאיר הוא ומדיסיפא: (ג) ד"ה עד שידור וכו' לגבי מנחם אבל האומר כ"ל וכו': (ד) ד"ה ומי תנאי וכו' א"כ ידור בדבר הקרב:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] בהר"ן ד"ה סבדיה במסקנא נמי קאי ודכותה ככ"ז ד. ב. סבדיה מאי מתלא גודא ועי' חולין ד ע"כ סבדיה וכו' מאי דמקשה הכשב"א הר"ן והרשב"א שם ובה וי"ל ודויק: [ב] שם ד"ה לית ליה וכו'. יע"ש שהעלה דמדיס הו"ל איסור שיש בו ממון וכי"ח התוס' אלא שחסור לשון יש בדבדיה יע"ש. ולפי"ז ל"ל דמיר נמי איסור שיש בו ממון שאסור היין עליו דלג"ה מאי דלעיל ד' ע"כ מתיי מנה מני מנדיס הו"ל איסור לית לייפני מאיסור שיש בו ממון ונדריס יש בו ממון אכ"כ ל"ל דמדיסבנא: ויש לו כזה י"ע רב דלפ"ז קומי התוס' כמבנות עם מו ע"כ כד"ה' ממנה מאיסורא וכו' כמ"ס דליף קידושין מנדיס דהוי איסור מאיסור ומה שמילי' התוס' קדושין הוי איסור עם ממון קשה הא נדריס נמי הוי איסור עם ממון כמ"ס התוס' הר"ן וי"ל. ויע' ודויק:

פירוש הרא"ש

גמ' כל תנאי שאינו כתנאי בני ד' ובני ראובן ב'. א"ע"ג דכלל כפילות הוה משמע תנאה לית ליה מכלל לאו אהה שומע הן: אלא ר' יהודה היא. דהוא נדר פלוגמיה דר' מאיר בכל מקום: מרדכיפא ר' יהודה רישא לאו ר' יהודה. ס"ד אין חילוק בין ירושלים בלא כ"ף לירושלים כ"ף: האומר כדסבר חומת ירושלים לא

אחו משיי הלשכה ולפי' הירושלמי לא משמע ליה כקרבנות ירושלים כיון שאין קרבן צירוליי:

כל כנויי פרק ראשון נדרים

רש"י

גב' ליה מכלל לאו אהה שומע הן. כגון צמתניתין דמכלל דאמר לא לחולין שמעי' מינה הא קרבן הוי ואהכי אסור ור' מאיר סבר דלא הוי אסור אא"כ אמר בפירוש לא חולין ליהוי אלא קרבן דלא משמע ליה מכלל לא חולין אהה שומע קרבן: דסנן.

גב' סברוה מאי לחולין לא לחולין ליהוי אלא קרבן מני מתני' אי ר"מ ^א לית ליה מכלל לאו אתה שומע הן דתנן ^ב ר"מ אומר **"כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי אלא ר' יהודה היא אימא סיפא ר"י אומר מדסיפא ר' יהודה רישא לאו רבי יהודה היא כולה ר' יהודה היא והכי קתני שר' יהודה אומר האומר ירושלים לא אמר כלום וכי אמר כירושלים לר"י מי מיתסר ^א והתניא ר' יהודה אומר האומר כירושלים לא אמר כלום עד שידור בדבר הקרב כירושלים כולה ר' יהודה היא ותרי תנאי אליבא דר"י תניא**

לא אמר כלום. דפליג אתנא דלעיל מיניה דהיינו ר' מאיר דסתם משנה ^ב היא ומדיסיפא ר' יהודה רישא לאו רבי יהודה דא"כ הוי רישא וסיפא רבי יהודה ומליעתא רבי מאיר: **שר' יהודה אומר האומר ירושלים כו'.** דבעינן שיאמר כירושלים כלומר ^א נזירים צירושלים: **עד שידור בדבר הקרב צירושלים.** כגון קרבנות ומנחות שקריבין לגבי מוצח ^א: **האומר כירושלים לא אמר כלום.** דלא מיקדשא ירושלים: **וכרי תנאי אליבא דרבי יהודה.** דתנא דמתניתין סבר האומר ירושלים לא אמר כלום הא כירושלים אסור דירושלים מיקדשא ותנא דברייתא סבר האומר כירושלים לא אמר כלום דקסבר ר' יהודה לא נתקדשה ירושלים אא"כ ^ה יאמר כדבר הקרב צירושלים: בין

שאין כן צפגול ונותר דכיון ששמן על שם איסורין הרי הוא כאומר כפגול כנותר. ואם תקשה עלי והתנן בידין מתניתין [לקמן יג.]. האומר קרבן עולה מנחה וכו' ואפילו הכי תנן בה ר' יהודה מתיר וטעמא דכולהו דלא אמרינהו דכ"ף ואמאי והא הני שמן מורה איסור ומאי שגא מפגול ונותר לאו קושיא היא שאלו אע"פ ששמן מורה איסורין מ"מ אין שמן על שם איסורין שהאומר בהמה זו עולה או חטאת אינו מתכוין בשם זה לאיסורא אלא שזריך לעשות ממנה דיני עולה או חטאת או תודה או שלמים מה שאין כן צפגול ונותר ששמן עליהם משום איסורין בלבד ולפיכך כל שאמר פגול או נותר עלי כבר זה דבריו מוכיחין שלאיסור הוא מתכוין וכפגול וכנותר קאמר ומש"ה מתסר בלא כ"ף אפילו לר' יהודה. אי נמי טעמיה דר' יהודה דבעי כ"ף משום דכלל כ"ף סבירא ליה דמי אימנרא קאמר וכן בשארלא ומש"ה בטמא פגול נותר דלא שייך חי טמא לא בעיא כ"ף והכי מוכח האי פרושא בגמרא [לקמן יג.]. דתניא מודים חכמים לר' יהודה באומר הא קרבן וכו' כלומר אע"ג דפליגי עליה באומר קרבן גרידא דלא חי קרבן קאמר באומר הא קרבן מודו ליה. כך נראה בעיני פירוש משנתנו ורואיני לראשונים ז"ל שעמעמו בה הרבה ולא העלו דבר מחוור לפי דעתי: **פיאמרא.** כשה של קרבן דסתם נדריס להחמיר ועוד דמשמע דכשה הדיוע קאמר: **כדייריס.** כקרבנות שבדיריס: **נעליס.** כשני גזירי עלים שהיה עורך על גבי מערכה כדכתביז וייקרא ^ו וצבר עליה הכהן ועליס: **לאשיס.** כשלהבות של אש שעל המזבח: **כירושלים.** כקרבנות שבירושלים: **האומר ירושלים לא אמר כלום.** משום דלא אמר כירושלים: **גב' סברוה.** האי סברוה א| במסקנא נמי קאי ודכותיה כריס צבא בתרא (דף קג. ב.) גלוים ליה מכלל לאו אהה שומע הן. דהוא בעי תנאי כפול וכדליף מתנאי בני גד ובני ראובן דכתיב [נמנמב לנ] אם יעברו ואם לא יעברו: **דסנן ר"מ אומר.** בפרק האומר בקידושין. ואע"ג לית ליה משום דהווי איסורא דאית ביה ממונא ונדריס נמי ממונא אית בהו דהיינו חפלא דמתסר עליה: אלא רבי יהודה. דאמר בפרק השולח (גיטין דף מו.) ^א גבי מוציא את אשתו משום נדר דלא בעי תנאי כפול אלא אמרינן מכלל לאו אהה שומע הן. ואע"ג דר' חנינא פליג עליה דר"מ בתנאי כפול בפרק האומר (קדושין סא.) אפ"ה בעי לאוקמא למתני' כה' יהודה משום דאיררי בה ואע"ג דלאכטריך לדחוקי ולמיימר תרי תנאי אליבא דרבי יהודה ולא בעי לאוקמא כרבי חנינא שלא זוכר על כלל: **מדסיפא ר' יהודה הוי רישא לאו ר' יהודה.** מדקתני סיפא ר' יהודה אומר מכלל דעד השתא לאו ר' יהודה בלחוד קתני: **כולה ר' יהודה היא וכו'.** שר' יהודה אומר האומר ירושלים לא אמר כלום כיון שלא הזכיר כ"ף הדמיון וה"ה לאימנרא דיריס ועליס אלא דנקט ירושלים משום דסמיך ליה אלל צפגול נותר וטמא מורה בהו ר' יהודה דלא בעי כ"ף וכמו שפרשתי במשנתנו ומש"ה תנא להו תנא בלא כ"ף: **כרי תנאי אליבא דר' יהודה.** תנא דמתני' סבר דלר' יהודה דעתו על דבר הקרב צירושלים וכי אמר כירושלים מתסר ותנא ברא סבר דדעתו על עליס ואבניס ועד שידור בדבר הקרב לא מתסר: תניא

מיתסר אפילו הכי כיון דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי חולין

ר"ן יא.

נא א מיי פ"ו מהל' אבות הלכה א ב סג עשין ממ יוש"ע אה"ע סי' לח סעי' ב ועיין בכ"מ בפ"א מהלכות נדריס הל' יט:

גליון הש"ס

ר"ג ד"ה דתנן ר' מאיר ב' דבפוסה ועדות לית ליה. נראה לעי"ד דל"ל דבסוטה לית ליה: שם ד"ה אלא רבי יהודה. גבי מוציא את אשתו משום נדר. ל"ל משום אילונית:

מוסף רש"י

סברוה. חוקה זאת השטרה של מסכת נדריס) משאר שיעוט. דאילו בשאר שיעוט משאר מסכתות כי פתחו בלימא או בסבדיה לא פתוקס הכי אמסקנא. ואילו בשיעוט יחא מסכתא אע"ג דפתחי בלימא או בסבדיה פתוקס הכי אמסקנא (דא"ה"ה בשבוח. אי ר"מ לית ליה כו'. האילו וית ליה לר' מאיר מכלל לאו אהה שומע הן. הכי מצינן לאוקומי מתניתין אליביה האילו ולא פירש לא חולין יהא (שם ע"ש). כל תנאי שאינו. כפול. כתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי. ואע"פ שלא נתקיים אהה תקימתו הנדריס, כגון הרי זה גיטך על מנת לא תחתם זו ולא פירש לכפול ואם לא תתני ל' לא יחא גמ'. אין כאן תנאי של מאמיס זו כלל, ואפילו לא מנה הוי גמ, וכמו שתייט שהזכיר משה רבינו ע"ה לכפול ואם לא יעברו חלוצים תחתם ותחוו בתוכס, שמע מינה דאי לא כפל דימה מתמנו קיימת ותחלין ארן נגלד אפילו לא יעברו את הירדן. אפ"פ שאמר אם יעברו ותחס, לית ליה מכלל הן אהה שמע לאו (קדושין רס.).

תוספות

סברוה מאי לחולין ב'. האי סבדיה דקאמר קייס במסקנא הוא דכומיה אשמתנא כבי"ב (דף ב.) סבדיה מאי מחייה גודא: דאי ר"מ לית ליה מכלל לאו אתה שומע הן. תימה דאמרינן בשבועת פרק שבועת העדות (דף לו.) כי לית ליה לר"מ ממונא אלל באיסורא אית ליה וי"ל נדריס נמי חשיב ליה איסורא דאית ביה

ממונא כיון שאסר ממון של מצירו עליו: כולה רבי יהודה היא. וה"ק שרבי יהודה אומר כל האומר ירושלים לא אמר כלום עד שיאמר כ"ף וא"ת כיון דכולה ר' יהודה אי"כ לא כפר לא דמי וכו' טמא נותר פיגול נמי ליכא כ"ף ואומר כ"ף ויהי לשון פעולה מודה ר' יהודה דלא בעינן כ"ף והוי לשון פיעולה מיניה טהור ומטהר טמא ומטמא אלא אמר כלום עד שידור בדבר הקרב בירושלים. וס"ל דאף ירושלים מתרומת הלשכה דהוי דבר הנדור רק אין דעת הטור נכן אלא דעתו להתפס כמו שירושלים קדוש יותר מכל ארץ ישראל ולא דבר הנדור: תרי תנאי אליבא דר' יהודה. דאמר ירושלים בלא כ"ף הא כ"ף מיתסר סביחא דדעת הטור להתפס בקדוש ירושלים שעשייה מתרומת הלשכות:

